

ความเห็นส่วนตัว
ของ นายจิรนิติ หะวานนท์ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยที่ ๒๒/๒๕๖๔

เรื่องพิจารณาที่ ๙/๒๕๖๔

วันที่ ๘ เดือน ธันวาคม พุทธศักราช ๒๕๖๔

ระหว่าง	{	คณะกรรมการการเลือกตั้ง	ผู้ร้อง
		นายชุมพล จุลใส ที่ ๑	
		นายพุทธิพงษ์ ปุณณกันต์ ที่ ๒	
		นายอิสสระ สมชัย ที่ ๓	
		นายถาวร เสนเนียม ที่ ๔	
		นายณัฐพล ทีปสุวรรณ ที่ ๕	ผู้ถูกร้อง

ประเด็นวินิจฉัย

สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของผู้ถูกร้องทั้งห้าสิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๑ (๖) ประกอบมาตรา ๙๘ (๔) (๖) และมาตรา ๙๖ (๒) หรือไม่ นับแต่เมื่อใด

ความเห็น

คดีนี้ข้อเท็จจริงรับฟังเป็นยุติได้ว่า ผู้ถูกร้องที่ ๑ ถึงที่ ๕ ได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในการเลือกตั้งทั่วไปเมื่อวันที่ ๒๔ มีนาคม ๒๕๖๒ โดยผู้ถูกร้องที่ ๑ และผู้ถูกร้องที่ ๔ เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง ผู้ถูกร้องที่ ๒ ผู้ถูกร้องที่ ๓ และผู้ถูกร้องที่ ๕ เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ ต่อมาเมื่อวันที่ ๒๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๔ ขณะที่ผู้ถูกร้องที่ ๑ ถึงที่ ๕ เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ศาลอาญาพิพากษาให้จำคุกผู้ถูกร้องที่ ๑ ถึงที่ ๕ โดยผู้ถูกร้องที่ ๑ ต้องคำพิพากษาให้จำคุก ๙ ปี ๒๔ เดือน เพิกถอนสิทธิเลือกตั้งมีกำหนด ๕ ปี ผู้ถูกร้องที่ ๒ ต้องคำพิพากษาให้จำคุก ๗ ปี ผู้ต้องหาที่ ๓ ต้องคำพิพากษาให้จำคุก ๗ ปี ๑๖ เดือน เพิกถอนสิทธิเลือกตั้งมีกำหนด ๕ ปี ผู้ถูกร้องที่ ๔ ต้องคำพิพากษาให้จำคุก ๕ ปี ผู้ถูกร้องที่ ๕ ต้องคำพิพากษาให้จำคุก ๖ ปี ๑๖ เดือน เพิกถอนสิทธิเลือกตั้งมีกำหนด ๕ ปี หลังจากศาลอาญาอ่าน

คำพิพากษาแล้ว ผู้ถูกร้องที่ ๑ ถึงที่ ๕ ยื่นคำร้องขอให้ปล่อยชั่วคราวระหว่างอุทธรณ์ต่อศาลอาญา ศาลอาญาส่งคำร้องให้ศาลอุทธรณ์พิจารณา และออกหมายจำคุกผู้ถูกร้องที่ ๑ ถึงที่ ๕ ระหว่างอุทธรณ์ ฎีกา ลงวันที่ ๒๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๔ ผู้ถูกร้องที่ ๑ ถึงที่ ๕ ถูกนำตัวไปขังที่เรือนจำพิเศษ กรุงเทพมหานครตามหมายของศาลอาญา มีประเด็นต้องวินิจฉัยว่าสมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของผู้ถูกร้องที่ ๑ ถึงที่ ๕ สิ้นสุดลงหรือไม่

รัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๑ (๖) บัญญัติให้สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสิ้นสุดลงเมื่อมีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๙๘ ซึ่งกำหนดลักษณะต้องห้ามของบุคคลมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรโดยมาตรา ๙๘ (๔) ว่าเป็นบุคคลผู้มีลักษณะต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิเลือกตั้งตามมาตรา ๙๖ (๒) คือ อยู่ในระหว่างถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งไม่ว่าคดีนั้นจะถึงที่สุดแล้วหรือไม่ และมาตรา ๙๘ (๖) คือ ต้องคำพิพากษาให้จำคุกและถูกคุมขังอยู่โดยหมายของศาล

เห็นว่า การที่รัฐธรรมนูญบัญญัติให้นำลักษณะต้องห้ามของบุคคลมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งตามมาตรา ๙๘ มาเป็นเหตุแห่งการสิ้นสุดสมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามมาตรา ๑๐๑ เนื่องจากการดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นผู้ใช้อำนาจนิติบัญญัติ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรต้องได้รับการกลั่นกรองคุณสมบัติเบื้องต้นและลักษณะต้องห้าม เพื่อเป็นหลักประกันว่าบุคคลนั้นต้องมีความประพฤติและคุณสมบัติอันเป็นที่ยอมรับและเชื่อถือจากประชาชนให้มาเป็นผู้แทนของประชาชน ต้องปฏิบัติหน้าที่อย่างซื่อสัตย์สุจริต ปราศจากเหตุหมิ่นมองในการปฏิบัติหน้าที่เพื่อประโยชน์ส่วนรวมของประเทศชาติและความผาสุกของประชาชนโดยรวม ไม่ทำให้เกิดความเสื่อมเสียแก่เกียรติและศักดิ์ศรีของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจึงต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามที่รัฐธรรมนูญกำหนดไว้

กรณีตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๙๖ (๒) เป็นกรณีบุคคลที่มีลักษณะต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิเลือกตั้ง เพราะเป็นบุคคลผู้อยู่ในระหว่างถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งไม่ว่าคดีนั้นจะถึงที่สุดแล้วหรือไม่ บทหลักการที่ว่าคำพิพากษาของศาลย่อมมีผลใช้บังคับได้จนกว่าศาลสูงจะมีคำพิพากษาเป็นอย่างอื่น เมื่อศาลสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของบุคคลใดแล้ว บุคคลนั้นย่อมมีลักษณะต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิเลือกตั้งทันทีเข้าลักษณะต้องห้ามของบุคคลมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๙๘ (๔) อันเป็นเหตุให้สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๑ (๖) โดยไม่ต้องรอให้มีคำพิพากษาอันถึงที่สุด บทบัญญัติลายลักษณ์อักษรของรัฐธรรมนูญ มาตรา ๙๖ (๒) ที่ว่า “ไม่ว่าคดีนั้นจะถึงที่สุดแล้วหรือไม่” ชัดเจน ไม่อาจตีความเป็นอย่างอื่น เมื่อข้อเท็จจริงในคดีนี้รับฟังได้ว่า ผู้ถูกร้องที่ ๑ ผู้ถูกร้องที่ ๓ และผู้ถูกร้องที่ ๕ ถูกเพิกถอน

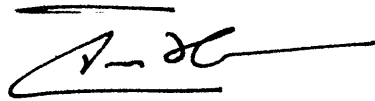
สิทธิเลือกตั้ง จึงมีลักษณะต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๙๖ (๒) เป็นเหตุให้สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของผู้ถูกร้องที่ ๑ ผู้ถูกร้องที่ ๓ และผู้ถูกร้องที่ ๕ สิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๑ (๖) ประกอบมาตรา ๙๘ (๔) และมาตรา ๙๖ (๒)

สำหรับกรณีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๙๘ (๖) นั้น การ “ต้องคำพิพากษาให้จำคุก” ย่อมถือได้ว่า เป็นผู้ที่มีมลทินมัวหมอง แม้เป็นคำพิพากษาของศาลชั้นต้นที่คดียังไม่ถึงที่สุดก็ตาม แต่คำพิพากษาของศาลชั้นต้นมีผลบังคับแล้วจนกว่าศาลอุทธรณ์หรือศาลฎีกาจะมีคำพิพากษาเปลี่ยนแปลงเป็นอื่น และการ “ถูกคุมขังอยู่โดยหมายของศาล” นั้น รัฐธรรมนูญไม่ได้บัญญัติข้อยกเว้นใด ๆ ไว้ การถูกคุมขังอยู่โดยหมายของศาล แม้เป็นกรณีรอคำสั่งคำร้องขอให้ปล่อยชั่วคราวก็ตาม ย่อมเป็นการขาดคุณสมบัติตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๙๘ (๖) อันเป็นเหตุให้สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสิ้นสุดลงตาม มาตรา ๑๐๑ (๖) เมื่อข้อเท็จจริงในคดีนี้รับฟังได้ว่า ผู้ถูกร้องที่ ๑ ถึงที่ ๕ ถูกศาลอาญาพิพากษาให้จำคุกและออกหมายจำคุกระหว่างอุทธรณ์ฎีกา ลงวันที่ ๒๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๔ โดยนำตัวไปขังที่เรือนจำพิเศษกรุงเทพมหานครตามหมายของศาลอาญา ดังนั้น ผู้ถูกร้องที่ ๑ ถึงที่ ๕ จึงต้องคำพิพากษาให้จำคุกและถูกคุมขังอยู่โดยหมายของศาล เป็นเหตุให้สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของผู้ถูกร้องที่ ๑ ถึงที่ ๕ สิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๑ (๖) ประกอบมาตรา ๙๘ (๖)

ประเด็นที่ต้องพิจารณาต่อไปมีว่า เมื่อสมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของผู้ถูกร้องที่ ๑ ถึงที่ ๕ สิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญแล้ว สมาชิกภาพของผู้ถูกร้องที่ ๑ ถึงที่ ๕ สิ้นสุดลงนับแต่เมื่อใด เห็นว่า เมื่อวันที่ ๗ เมษายน ๒๕๖๔ ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้ผู้ถูกร้องที่ ๑ ถึงที่ ๕ หยุดปฏิบัติหน้าที่จนกว่าศาลรัฐธรรมนูญจะมีคำวินิจฉัย ดังนั้น สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของผู้ถูกร้องที่ ๑ ถึงที่ ๕ จึงสิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๒ วรรคสอง คือ นับแต่วันที่ ๗ เมษายน ๒๕๖๔ เป็นต้นไป และให้ถือว่าวันที่ศาลรัฐธรรมนูญอ่านคำวินิจฉัยให้แก่คู่กรณีฟังเป็นวันที่ตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรว่างลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๕ วรรคหนึ่ง ประกอบพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๗๖ วรรคหนึ่ง ที่บัญญัติให้คำวินิจฉัยของศาลมีผลในวันอ่าน คือ วันที่ ๘ ธันวาคม ๒๕๖๔

อาศัยเหตุผลที่กล่าวมาข้างต้น จึงวินิจฉัยว่า สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของผู้ถูกร้องที่ ๑ ผู้ถูกร้องที่ ๓ และผู้ถูกร้องที่ ๕ สิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๑ (๖) ประกอบ มาตรา ๙๘ (๔) (๖) และมาตรา ๙๖ (๒) และสมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของผู้ถูกร้องที่ ๒ และผู้ถูกร้องที่ ๔ สิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๑ (๖) ประกอบมาตรา ๙๘ (๖) ทั้งนี้ ให้มีผลตั้งแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้ผู้ถูกร้องที่ ๑ ถึงที่ ๕ หยุดปฏิบัติหน้าที่จนกว่า

ศาลรัฐธรรมนูญจะมีคำวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๒ วรรคสอง คือ นับแต่วันที่ ๗ เมษายน ๒๕๖๔ เป็นต้นไป และให้ถือว่าวันที่ศาลรัฐธรรมนูญอ่านคำวินิจฉัยให้แก่คู่กรณีฟังเป็นวันที่ตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรว่างลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๕ วรรคหนึ่ง ประกอบพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๗๖ วรรคหนึ่ง ที่บัญญัติให้คำวินิจฉัยของศาลมีผลในวันอ่าน คือ วันที่ ๘ ธันวาคม ๒๕๖๔

(นายจिरินติ หะวานนท์)

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ